

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 09.12.2020, sp. zn. 5 Tdo 1231/2020, ECLI:CZ:NS:2020:5.TDO.1231.2020.1

Číslo: 45/2021

Právní věta: I. Závěr o spáchání trestných činů porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 tr. zákoníku a porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku je podmíněn zjištěním, do jakých nehmotných předmětů ochrany pachatel zasáhl, a stanovením toho, jakou mimotrestní právní úpravou jsou taková práva chráněna. Jde-li o tzv. národní ochranné známky či průmyslové vzory zapsané u národního úřadu průmyslového vlastnictví, užije se národní právní úprava (v České republice zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů, resp. zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů), jde-li o unijní ochranné známky či (průmyslové) vzory zapsané u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), užijí se normy sekundárního evropského práva (např. nařízení Rady Evropských společenství č. 6/2002), jde-li o mezinárodně zapsané ochranné známky či průmyslové vzory zapsané u Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), jsou určující mezinárodní smlouvy (např. Haagská dohoda o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů). II. V popisu skutku v rozhodnutí ve věci samé (např. v usnesení o zahájení trestního stíhání, obžalobě či rozsudku) musejí být v případě trestných činů podle § 268 a § 269 tr. zákoníku jednoznačně identifikována průmyslová práva, do nichž bylo zasaženo, a to uvedením příslušného úřadu, u nichž jsou zapsána, identifikačním číslem, subjektem, v jehož prospěch jsou registrována, případně dalšími údaji (např. datem registrace), a to spolu s konkretizací způsobu zásahu do nich (např. označením konkrétního předmětu, jímž bylo do uvedených konkrétních průmyslových práv zasaženo). Pokud by šlo o obsáhlý soupis jednotlivých průmyslových práv, který by neúměrně zatěžoval výrokovou část rozhodnutí ve věci samé, lze připustit i identifikaci prostřednictvím souhrnného popisu za užití odkazu na podrobný seznam obsažený v trestním spise. Pro zachování práva na obhajobu a na spravedlivý proces musí být obviněný seznámen s takovým seznamem a musí mu být umožněno bránit se jednotlivým položkám. III. Omyl pachatele o tom, zda jde o chráněnou ochrannou známku či chráněný průmyslový vzor, tedy omyl o normativních znacích skutkových podstat trestných činů podle § 268 a § 269 tr. zákoníku (viz též rozhodnutí pod č. 47/2011 Sb. rozh. tr.) a o jejich mimotrestní právní úpravě, na kterou trestní zákoník neodkazuje, se posoudí podle pravidel o skutkovém omylu (podobně viz rozhodnutí pod č. 10/1977 Sb. rozh. tr.). IV. Poškozený (§ 43 odst. 1 tr. ř.) či jeho zaměstnanec zásadně nemůže být znalcem, osobou podávající odborné vyjádření ani odborným konzultantem pro jejich poměr k věci, a tím i pochybnosti o jejich nepodjatosti.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.12.2020

Spisová značka: 5 Tdo 1231/2020

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konzultant, Normativní znaky skutkové podstaty, Odborné vyjádření, Omyl skutkový,

Podjatost, Popis skutku, Porušení chráněných průmyslových práv, Porušení práv k ochranné známce a jiným označením, Poškozený, Znalec

Předpisy: § 105 odst. 1 tr. ř.

§ 105 odst. 2 tr. ř.

§ 120 odst. 3 tr. ř.

§ 157 odst. 3 tr. ř.

§ 18 odst. 1 tr. zákoníku

§ 18 odst. 4 tr. zákoníku

§ 268 tr. zákoníku

§ 269 tr. zákoníku

§ 43 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. k dovolání obviněného D. S. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. 8 To 74/2020, a rozsudek Okresního soudu v Třebíči ze dne 16. 12. 2019, sp. zn. 1 T 19/2018. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud přikázal státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Třebíči, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Třebíči ze dne 16. 12. 2019, sp. zn. 1 T 19/2018, byl obviněný D. S. uznán vinným jednak přečinem porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, jednak přečinem porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 odst. 1, odst. 2 písm. a), c) tr. zákoníku, za něž mu byl uložen podle § 268 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku a § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku úhrnný trest propadnutí věcí konkretizovaných ve výroku rozsudku soudu prvního stupně (šlo o disky kol k osobním automobilům a středové krytky).

2. Této trestné činnosti se obviněný podle rozsudku soudu prvního stupně dopustil tím, že v době nejméně od března 2016 do 6. 10. 2016 jako „odpovědná osoba obchodní společnosti A., s. r. o.“, (dále ve zkratce jen „společnost A.“), bez vědomí a souhlasu vlastníků obrazových a slovních ochranných známek a průmyslových vzorů prostřednictvím internetu nejméně na serverech acars.cz, bazos.cz a sbazar.cz nabízel k prodeji a následně prodával napodobeniny hliníkových disků kol pro různé značky osobních automobilů, zhotovené podle chráněných průmyslových vzorů automobilek ŠKODA AUTO, a. s. (dále ve zkratce jen „Škoda“), Volkswagen AG (dále ve zkratce jen „VW“), Audi AG (dále ve zkratce jen „Audi“), Bayerische Motoren Werke AG (dále ve zkratce jen „BMW“), Porsche AG (dále ve zkratce jen „Porsche“), Daimler AG (dále ve zkratce jen „Daimler“), Opel a výrobce disků Vossen Wheels, navíc nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích. Dále nabízel k prodeji a prodával k takovým diskům neoriginální středové krytky s napodobeninami ochranných známek uvedených obchodních společností, čímž porušil ustanovení § 8 odst. 2 písm. a), b) zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce též jen „ZOZ“), a ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce „zákon o ochraně průmyslových vzorů“, nebo jen „ZOPV“).

3. Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, jež bylo usnesením

II. Dovolání obviněného

4. Proti citovanému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný D. S. prostřednictvím svého obhájce dovolání, jež opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve spojení s důvodem podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé variantě.

5. Obviněný nejprve shrnul skutkový stav. Uvedl, že prodával oficiální repliky disků kol z lehkých slitin (tzv. „alu-disků“, dále jen „disky“) určené pro osobní automobily, a to jak jednotlivé disky, tak jejich celé sady. Nabízené disky byly určeny pro použití jako náhradní díly pro osobní automobily, a proto byl oprávněn je prodávat. Tyto repliky disků kupoval od zahraničních dodavatelů, šlo o oficiální repliky disků, které jsou předmětem legální obchodní činnosti subjektů napříč celou Evropskou unií. Do disků nijak nezasahoval, co se týče jejich vzhledu, a nepozměňoval je. Dále obviněný uvedl, že neprodával repliky disků označených logy jednotlivých automobilek, neprodával středové krytky (případně samolepky) s logy automobilek. Středové krytky (případně samolepky) sloužily pouze k označení, aby bylo zřejmé, pro jakou značku automobilu je konkrétní replika jako náhradní díl určena.

6. Napadené rozhodnutí tak podle obviněného spočívá na nesprávném posouzení skutku, a to konkrétně objektů u obou trestných činů podle § 268 i § 269 tr. zákoníku. Dále namítl nesprávné posouzení subjektivní stránky a rovněž tzv. extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními. Podle svého přesvědčení nenaplnil zákonné znaky skutkových podstat ani jednoho z trestných činů a nezasáhl nedovoleně do průmyslových vzorů ani ochranných známek.

7. K tomu, aby bylo možno označit jeho jednání za trestné ve smyslu trestného činu porušení chráněných průmyslových práv, muselo by neoprávněně zasáhnout do konkrétních chráněných průmyslových práv. Odvolací soud podle obviněného zcela ignoroval platnou a účinnou úpravu evropského práva [konkrétně čl. 110 nařízení Rady Evropských společenství ze dne 12. 12. 2001 č. 6/2002, o (průmyslových) vzorech Společenství, dále také jen „nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství“ nebo jen „nařízení“], která v době spáchání platila, byla závazná a přímo aplikovatelná na území České republiky ve smyslu čl. 288 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále také jen „SFEU“). Z ustanovení čl. 110 nařízení podle obviněného jednoznačně vyplývá, že průmyslové vzory Společenství nepožívají ochrany v případě jejich použití u náhradních dílů, které jsou určeny pro opravy automobilů jakožto složených výrobků. Z toho dovodil, že jeho podnikání bylo zcela v souladu s právní regulací průmyslových vzorů přímo použitelnou na území České republiky. Nadto dovolatel upozornil, že po celou dobu trestního řízení nebylo specifikováno, do jakých konkrétních průmyslových vzorů měl neoprávněně zasáhnout.

8. Jak dále obviněný podotkl, v období do října 2016 neexistovalo legislativní ustanovení, které by zakazovalo obchodovat s replikami disků. V dané době neexistoval ani jasný výklad čl. 110 nařízení (tzv. opravárenské klauzule). Soudy podle obviněného chybně posoudily jeho jednání prizmatem závěrů rozsudku Soudního dvora Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr, dále ve zkratce také jen „Soudní dvůr EU“) ze dne 20. 12. 2017 ve spojených věcech vedených pod sp. zn. C-937/16 a C-435/16. Soudní dvůr EU však danou klauzuli interpretoval až po rozhodné době, a to *pro futuro*, tj. pro období od prosince 2017. Obviněný vyjádřil své přesvědčení, že jak soud prvního stupně, tak odvolací soud chybně použily čl. 110 nařízení, neboť s ohledem na ně nebylo jeho jednání v rozhodné době trestné. Závěr odvolacího soudu, že za účelem opravy nelze prodávat celou sadu disků, považuje za spekulativní a nelogický.

9. Dovolatel zpochybnil rovněž závěry soudů nižších stupňů, že jeho jednáním došlo k

neoprávněnému užití ochranné známky. Zopakoval, že užíval ochranné známky výlučně pro rozlišení prodávaných náhradních dílů (replik disků) různých automobilek. Takové označení bylo potřebné, neboť šlo o rozlišení, který náhradní díl (disk) patří na jaký automobil. Toto označení využívají téměř všichni prodejci, a lze tak hovořit o zavedené praxi nebo obchodní zvyklosti. S uvedenou námitkou se však soudy nižších stupňů vůbec nevypořádaly. Obviněný vyjádřil své přesvědčení, že jeho podnikání bylo v souladu s právní regulací ochranných známek, tj. nemohlo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 268 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku.

10. Dále obviněný namítl, že soudy nižších stupňů chybně posoudily otázku zavinění, neboť jejich závěr, že obviněný byl srozuměn s tím, že jedná protiprávně, je podle něj nesprávný a nemá oporu v provedeném dokazování. Repliky disků mu byly dodávány z různých členských států Evropské unie a sám se zajímal o právní pozadí obchodu s náhradními díly. Za absurdní považuje spekulaci soudu prvního stupně, že se měl osobně znát s dříve odsouzeným P. S., který měl být za obdobné jednání odsouzen. Tato skutečnost totiž vůbec nevypovídá o úmyslu obviněného páchat trestnou činnost. Stejně tak nemůže mít na jeho zavinění vliv, že v zahraničí probíhaly soudní spory ohledně možnosti prodávat repliky disků jako náhradní díly, přičemž k restriktivnímu výkladu tzv. opravárenské klauzule (čl. 110 nařízení) se Soudní dvůr EU přiklonil až v rozsudku ze dne 20. 12. 2017.

11. Obviněný prodával zboží s tím, že jde o repliky disků, a zákazníky na to výslovně upozorňoval. Nikdy je nevydával za originální kusy jednotlivých automobilek, zároveň nešlo ani o padělky nebo napodobeniny, ale o oficiální repliky náhradních dílů, což tvrdil po celou dobu trestního řízení. Bylo tedy možno shledat jeho obhajobu konzistentní, a nikoliv účelovou. Jestliže se soudům nižších stupňů nepodařilo prokázat jeho úmysl páchat trestnou činnost, pak by měl být na základě zásady *in dubio pro reo* zproštěn obžaloby.

12. Dovolatel shledal také tzv. extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a na jejich základě vyvozeným skutkovým stavem a jeho právním zhodnocením. Dále dovolatel uvedl, že odvolací soud připustil jako důkaz odborná vyjádření subjektů, které mají zájem na výsledku řízení, neboť jsou poškozenými a někteří i oznamovateli údajné trestné činnosti. Připomněl, že sám odvolací soud ve svém předchozím zrušovacím usnesení ze dne 26. 6. 2018, sp. zn. 8 To 211/2018, označil takové důkazy za nezákonné a procesně nepoužitelné, přičemž ve svém druhém (dovoláním napadeném) usnesení pak přesto vycházel z týchž důkazů. Oznamovatel P. H. je zaměstnancem obchodní společnosti ŠKODA AUTO, a. s., avšak i přesto byl v řízení přibrán jako konzultant, a dokonce se účastnil i domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor zaměřených proti obviněnému.

13. Proto obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a aby věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Vyjádření k dovolání

14. K dovolání obviněného se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Státní zástupce nejdříve zrekapituloval rozhodnutí soudů nižších stupňů a dovolací námitky obviněného, k nimž se vyjádřil následovně.

15. Dovolací námitky obviněného jsou podle státního zástupce v podstatě jen opakováním jeho dosavadní obhajoby uplatňované v průběhu trestního řízení, kterou se soudy nižších stupňů zabývaly a v odůvodněných svých rozhodnutích se s ní vypořádaly. V takovém případě může Nejvyšší soud bez dalšího odmítnout dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

16. Za námitku nespádající pod žádný z dovolacích důvodů považoval státní zástupce výhradu týkající se nepoužitelnosti vyjádření poškozených obchodních společností jako důkazů v trestním

řízení, neboť jde o námitku skutkovou a procesní, avšak nejde o případ tzv. extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními. Navíc důkaz v podobě vyjádření poškozených obchodních společností k zaregistrovaným průmyslovým vzorům, resp. ochranným známkám, a k povaze zajištěných náhradních dílů se v dané věci důvodně jevil jako potřebný. Státní zástupce poznamenal, že za důkaz může podle § 89 odst. 2 tr. ř. sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. Ani dovolatel nezpochybňoval, že jeho podnikání bylo založeno na prodeji napodobenin náhradních dílů (dovolatelem nazývaných „oficiální repliky“). Po celou dobu trestního řízení bylo zřejmé, že jde o vyjádření poškozených, soudy nižších stupňů tuto skutečnost vzaly bezpochyby v úvahu v rámci hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř.

17. Námitky obviněného, že jeho jednáním nebyla naplněna skutková podstata trestného činu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku, jelikož nebyl zasažen objekt tohoto trestného činu z důvodu prolomení ochrany průmyslových vzorů ustanovením čl. 110 odst. 1 nařízení, podle státního zástupce bylo možno podřadit pod deklarovaný dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. S touto obhajobou obviněného se však soudy nižších stupňů dostatečně vypořádaly. K tomu státní zástupce doplnil, že podle jeho názoru na případ obviněného nedopadá čl. 110 nařízení, neboť tato úprava se týká průmyslového vzoru Společenství, přičemž tu je nutné odlišovat od právní úpravy platné a účinné na území České republiky, kterou představuje zákon o ochraně průmyslových vzorů. Nařízení, a tedy i jeho čl. 110 (tzv. opravárenská klauzule), se vztahuje pouze na průmyslový vzor Společenství (komunitární design), avšak nikoliv na průmyslový vzor národní registrovaný Úřadem průmyslového vlastnictví. Právní úprava této otázky na území jednotlivých členských států Evropské unie ve vztahu k jejich území tak zůstává nadále v kompetenci těchto států, z nichž některé zavedly obdobnou klauzuli do svého právního řádu a jiné nikoli. Česká republika patří mezi státy, v nichž obdoba této klauzule nebyla zavedena. Českou republiku žádná evropská právní úprava či mezinárodní závazky nenutí, aby zavedla tuto klauzuli do svého právního řádu. Protože obviněný prodával náhradní díly konečným spotřebitelům v rámci České republiky, a nikoliv do jiných členských států Evropské unie, které mají odlišný přístup k viditelným náhradním dílům, činil tak v rozporu s právním řádem České republiky. Jediné výjimky (omezení) z této ochrany pak státní zástupce shledal v § 23 ZOPV, který obsahuje omezení realizovatelné pouze za velmi restriktivních podmínek. Náhradních dílů, jež lze do České republiky dovážet a poté užít v rámci opravy, se týká ustanovení § 23 odst. 2 písm. b) a c) ZOPV, a to náhradních dílů lodí a letadel registrovaných v jiné zemi, dostanou-li se přechodně na území České republiky. Výkladem a contrario státní zástupce dovodil, že v České republice způsobem, kterým jednal dovolatel, nelze legálně podnikat.

18. Ze skutkové věty výrokové části rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že obviněnému bylo kladeno za vinu porušení ustanovení § 19 odst. 1 ZOPV, nikoli čl. 19 odst. 1 nařízení, proto ani užití čl. 110 nařízení nepřichází v úvahu. Pokud soudy nižších stupňů (jaksi navíc) uplatnily požadavky vyplývající z judikatury Soudního dvora EU, učinily tak zjevně proto, aby z pohledu zásady subsidiarity trestní represe zdůraznily, že obviněný nevyhověl ani těmto parametrům přesahujícím právní řád České republiky. Proto státní zástupce nepovažuje za přílehlavou námitku obviněného, že soudy nižších stupňů použily komunitární judikaturu z období po ukončení žalovaného jednání.

19. Deklarovaný dovolací důvod by mohla naplnit také dovolatelova námitka, že jeho jednáním nebyla naplněna skutková podstata trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, protože užíval středové krytky v souladu s § 10 odst. 1 písm. c) ZOZ. Pokud na území České republiky není možné shora uvedeným způsobem, tj. prodejem napodobenin náhradních dílů, prolomit ochranu práv k průmyslovým vzorům, nelze podle státního zástupce ani připustit, aby označení těchto nelegálních napodobenin požívalo ochrany podle § 10 odst. 1 písm. c) ZOZ, protože předpokladem omezení práv vlastníka ochranné známky je, aby užití bylo v souladu s obchodními zvyklostmi a zásadami poctivého obchodního styku, o což v

daném případě zjevně nejde.

20. Státní zástupce konstatoval, že i s další námitkou ohledně nenaplnění subjektivní stránky trestných činů se soudy dostatečně vypořádaly, navíc obviněný zde vycházel z jiného skutkového stavu a hodnotil důkazy jinak než soudy. Dále státní zástupce rozebral obsah pojmu „péče řádného hospodáře“, která je spojena s postavením jednatele obchodní korporace. Součástí této péče je povinnost seznámit se s právní úpravou oblasti, v níž podnikatel hodlá vykonávat svoji podnikatelskou činnost. V oblasti podnikání s napodobeninami náhradních dílů do motorových vozidel to bezesporu bude i právní úprava týkající se průmyslových vzorů na území státu, v němž podniká. Tuto povinnost mohou v případě složitějších právních oblastí, jakou je bezpochyby i oblast průmyslového vlastnictví, naplnit i prostřednictvím konzultace s dalšími osobami, např. prostřednictvím právních rad poskytnutých ze strany advokátů či patentových zástupců, případně alespoň oslovením Úřadu průmyslového vlastnictví či projevením alespoň bazální snahy o nalezení podstatných informací k dané oblasti podnikání na zpravodajských webech, u výrobců těchto dílů, případně vlastníků průmyslových vzorů, apod. To platí zvláště za situace, kdy podnikatel hodlá podnikat s chráněnými statky ve značném objemu a jde o výrobky, resp. náhradní díly, u nichž je státem kladen zvýšený důraz na jejich bezpečnost. Státní zástupce má za to, že obviněný nedostál této povinnosti, a proto je nutno u něj shledat zavinění alespoň ve formě nepřímého úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. K tomu připomněl judikaturu ke srozumění (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2004, sp. zn. [11 Tdo 919/2004](#)).

21. Po zvážení všech shora uvedených skutečností státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

22. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

23. Obviněný uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je dán tehdy, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Obviněný přitom uplatnil druhou z uvedených variant zmíněného dovolacího důvodu, jádro svého dovolání tak spatřoval právě v naplnění dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. již v řízení předcházejícím zamítnutí jeho odvolání podaného proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně ve smyslu § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř.

b) K dovolacím námitkám obviněného a rozhodnutím soudů nižších stupňů

24. Obviněný ve svém dovolání namítl, že svým jednáním nespáchal žádný trestný čin. Především uváděl, že jeho jednání bylo v souladu s právním řádem České republiky a Evropské unie, jeho jednání nebylo protiprávní, postupoval podle tzv. opravárenské klauzule uvedené v přímo použitelném čl. 110 nařízení a v souladu s § 10 odst. 1 písm. c) ZOZ, neporušil tak ani zájem chráněný ustanoveními § 268 a § 269 tr. zákoníku, nadto nejednal ani úmyslně, byl přesvědčen o naplnění uvedených výjimek z ochrany průmyslových vzorů a ochranných známek, do nichž měl zasáhnout, nakonec zpochybnil i skutková zjištění učiněná soudy nižších stupňů a proces, který vedl

k takovým zjištěním, zejména pokud jde o použití nezákonných důkazů (odborných vyjádření od poškozených).

25. Již z tohoto stručného a zjednodušeného přehledu okruhů námitek zmíněných obviněným je patrné, že snad vyjma posledního bodu (byť i v tomto směru je třeba dát obviněnému do značné míry za pravdu) jde o námitky odpovídající uplatněným dovolacím důvodům, jimiž se musel Nejvyšší soud v dovolacím řízení zabývat. Podstatné části výhrad obviněného pak Nejvyšší soud přiznal relevanci a uznal je opodstatněnými, vedle toho detekoval i jiná pochybení. Především je totiž třeba konstatovat, že skutková zjištění koncentrovaná ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně jsou zcela nedostatečná, popis skutku zde obsažený neumožňuje konstatovat, zda byly naplněny znaky dvou trestných činů, které v tomto skutku byly spatřovány. Přitom vadou spočívající v tom, že zcela chybí identifikace nehmotných právních statků, a sice průmyslových práv a ochranných známek, do nichž mělo být jednáním obviněného zasaženo, trpí veškerá rozhodnutí ve věci samé dosud učiněná v této věci, neboť jde o vadu, již bylo zatíženo již usnesení o zahájení trestního stíhání, tato vada se promítla jak do následně podané obžaloby, tak i do rozhodnutí soudu prvního stupně, tj. do jeho trestního příkazu (ze dne 14. 2. 2018), prvního odsuzujícího rozsudku (ze dne 11. 4. 2018), který byl později zrušen usnesením odvolacího soudu, i do druhého odsuzujícího rozsudku (ze dne 16. 12. 2019), který nabyl právní moci ve spojení s usnesením odvolacího soudu (ze dne 2. 6. 2020) napadeným dovoláním obviněného. Údajně zasažené průmyslové vzory a ochranné známky náležející obchodním společnostem Škoda, VW, Audi, BMW, Porsche, Daimler, Opel a Vossen Wheels nebyly identifikovány přímo v popisu skutku (a to ani nepřímo nějakým odkazem na jejich bližší seznam obsažený v trestním spise), tím se také stalo, že si orgány dosud činné v trestním řízení vůbec nevyjasnily, o jaké nehmotné právní statky jde, jaká právní úprava se na ně vztahuje, a jakým způsobem jsou tedy chráněny, resp. kdy je jejich ochrana prolomena. Proto též přinejmenším unáhleně a bez dostatečných podkladů (a ve značné míře zřejmě vadně) identifikovaly jednáním obviněného údajně porušené právní normy, zatímco zcela případnou obhajobou obviněného, konzistentně uplatňovanou po celou dobu trestního řízení vedeného proti němu, se buď vůbec nezabývaly, anebo ji bez náležitého důvodu nepatřičně odmítly.

26. Orgánům dosud činným v tomto trestním řízení lze též zcela důvodně vytknout i další pochybení, která by jinak sama o sobě nenaplňovala žádný dovolací důvod. Nicméně ani tyto jinak zcela důvodné námitky obviněného nelze pominout, pokud Nejvyšší soud uznal jiné námitky za opodstatněné a přezkoumal zákonnost a odůvodněnost dovoláním napadených výroků rozhodnutí i řízení jim předcházejícího, jak mu ukládá ustanovení § 265i odst. 3 tr. ř. Z celého průběhu trestního řízení je totiž zjevné, že orgány dosud činné v trestním řízení vycházely velmi vstřícně zástupcům poškozených obchodních společností, s nimiž od počátku věc konzultovaly, přibíraly je jako odborné konzultanty, nechávaly si od nich zpracovávat odborná vyjádření apod., ač pro jejich vztah ke straně trestního řízení (poškozeným) je nebylo možno považovat za nepodjaté. Tím bylo po celou dobu vedeno trestní řízení tendenčně, argumentaci obviněného nebyla přikládána váha, naopak orgány činné v trestním řízení vycházely ze stanovisek poškozených obchodních společností, které měly zjevný zájem na výsledku trestního řízení.

c) K trestnému činu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku

27. Nejvyšší soud nejprve připomíná, že přečinu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do práv k chráněnému vynálezu, průmyslovému vzoru, užitému vzoru nebo topografii polovodičového výrobku. Obviněnému bylo kladeno za vinu, že nikoli nepatrně neoprávněně zasáhl do práv k chráněnému průmyslovému vzoru. Dále mu bylo kladeno za vinu naplnění dvou okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby uvedených v § 269 odst. 2 písm. a) a c) tr. zákoníku a spočívajících v tom, že jeho jednání jednak vykazovalo znaky obchodní činnosti a jednak se jej dopustil ve značném rozsahu. K trestní odpovědnosti za tento přečin je třeba úmyslného zavinění, jak vyplývá z § 13 odst. 2 tr.

zákoníku.

28. Nejvyšší soud dále upozorňuje, jak vyplývá z rozhodnutí pod č. 47/2011 Sb. rozh. tr., že skutková podstata trestného činu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku není blanketní (blanketovou) skutkovou podstatou, nýbrž skutkovou podstatou s normativními znaky (jimiž jsou vedle průmyslového vzoru též chráněný vynález, užitný vzor nebo chráněná topografie polovodičového výrobku). Z druhé právní věty uvedeného rozhodnutí dále vyplývá, že při výkladu tzv. normativních znaků skutkových podstat trestných činů a při posuzování protiprávnosti činu je použitelné i mimotrestní právo cizího státu. Předpokladem takového použití je ovšem to, že objektem českého trestního práva je právní pojem, zájem nebo vztah, který je obsažen v příslušném normativním znaku. Pokud normativní znaky spočívají v takových osobních a soukromých právech, zájmech nebo vztazích, které jsou chráněny i v cizím právu, postupuje se při jejich posuzování podle tohoto práva [pokud se však normativní znaky týkají pojmů nebo zájmů veřejnoprávní povahy (orgán státní správy, orgán veřejné moci, veřejný činitel, úřední osoba atd.), je zpravidla také vyloučeno posoudit je podle cizího práva – o to tu ovšem nešlo]. Dále v citovaném rozhodnutí dospěl Nejvyšší soud k závěru, že protiprávnost činu se v konkrétním případě dovozuje zejména z mimotrestních právních předpisů, jejichž působnost se zpravidla omezuje na území státu, který je vydal. Proto platí, že pokud došlo ke spáchání činu na území cizího státu, kterým byly současně porušeny příslušné mimotrestní normy, není možné posuzovat protiprávnost činu – třebaže na něj dopadá věcná i místní působnost českého trestního zákona – podle českého práva, ale musí se vždy použít právo toho cizího státu, na jehož území byl čin spáchán. Dále se v třetí právní větě uvedeného rozhodnutí Nejvyšší soud věnoval otázce místní působnosti trestních zákonů.

29. V nyní posuzovaném případě ovšem šlo o něco poněkud jiného, a sice o to, jakou právní úpravou se řídí ochrana průmyslových práv a možné zásahy do nich, došlo-li k zásahu na území České republiky, zda se má užít právo národní (české), právo evropské nebo mezinárodní, anebo dokonce některá či všechna současně a jak v takovém případě řešit jejich možné vzájemné konflikty.

30. Jak již bylo shora naznačeno, orgány dosud činné v tomto trestním řízení neučinily žádný skutkový závěr, do jakého konkrétního průmyslového práva mělo být zasaženo, dosud jen setrvaly na povšechném nekonkrétním závěru, že bylo zasahováno do průmyslových práv označených automobilek, tato průmyslová práva však doposud nebyla identifikována, a to svým číslem, datem zápisu a označením příslušného úřadu, u něž jsou evidována. Nelze se tak vůbec zabývat tím, zda šlo o průmyslové vzory zapsané u úřadu tuzemského, některého cizozemského, anebo některého z mezinárodních úřadů. Již jen proto nelze ani určit, jaká právní úprava se vztahuje na ten který průmyslový vzor zasažený případným jednáním obviněného. Proto je obviněnému nutno přisvědčit, že ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně není nijak specifikováno, do jakých konkrétních průmyslových vzorů měl neoprávněně zasáhnout (stejně je tomu i u ochranných známek), čímž se mu dokonce znemožňuje účinná obrana proti nařčením ze spáchání trestného činu, není-li vůbec jasno, do jakých konkrétních práv konkrétního subjektu měl zasáhnout, nadto je tím zcela zpochybněno i další tvrzení o porušení národní úpravy o ochraně průmyslových vzorů.

31. K tomu je možno připomenout, že objektem trestného činu porušení chráněných průmyslových práv je ochrana tvůrčí činnosti v této oblasti a ochrana výrobků a výsledků vzniklých z této činnosti, které jsou využitelné v hospodářské činnosti (viz k tomu např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2725). Ochranu vnějšího vzhledu výrobku (jeho designu) zajišťuje průmyslový vzor, kterému je přiznávána ochrana zápisem (záměrně je ponechána stranou problematika ochrany nezapsaných průmyslových vzorů, neboť se netýká projednávané věci). Průmyslový vzor jako výsledek tvůrčí práce designerů, průmyslových výtvarníků a návrhářů je zvláštním a samostatným předmětem právní ochrany vztahujícím se k zevnějšku, tedy k vizuálním, estetickým a dekorativním aspektům výrobků, které jsou schopny smyslového vnímání, naproti tomu se nevztahuje na technické řešení výrobku, jeho konstrukci, metodu či princip, jak

výrobek získat, ale ani na obecné principy či koncepce vnějšího vzhledu (tak např. u automobilových disků se nevztahuje na velikost a tvar kola, počet a rozteč děr pro uchycení šroubů apod.). Ve zbytku lze odkázat na odbornou literaturu (viz např. HORÁČEK, R., ČADA, K., HAJN, P. Práva k průmyslovému vlastnictví. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 257).

32. Průmyslovým vzorům se poskytuje ochrana v českém právním řádu již na ústavněprávní úrovni, konkrétně jsou chráněny článkem 34 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (vyhlášené pod č. 2/1993 Sb., dále jen „Listina“), podle nějž jsou práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti chráněna zákonem. Tímto zákonem je v případě průmyslových práv již shora zmíněný zákon o ochraně průmyslových vzorů (zákon č. 207/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Na tomto poli jsou ovšem pro Českou republiku významné též mezinárodní smlouvy. Je možno zmínit ochranu těchto předmětů na základě tzv. dohody TRIPS (viz k tomu sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.), ale i Haagské dohody o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů, v novém znění přijatém v Ženevě v roce 1999, k níž doposud nepřistoupila sama Česká republika (viz <https://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/hague.pdf>), přistoupila k ní však ke dni 1. 1. 2008 Evropská unie, jíž je Česká republika členem, takže ji mohou využívat i čeští přihlašovatelé k zajištění ochrany průmyslových vzorů v zahraničí, ovšem jen pokud jde o mezinárodní zápis tzv. unijního vzoru. S ohledem na členství České republiky v Evropské unii je pro nás ovšem důležité také evropské právo, zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES, o právní ochraně (průmyslových) vzorů, již shora zmíněné nařízení Rady Evropských společenství ze dne 12. 12. 2001 č. 6/2002, o (průmyslových) vzorech Společenství (dále zkráceně „nařízení“), a nařízení Komise Evropských společenství ze dne 21. 10. 2002 č. 2245/2002, kterým se provádí nařízení Rady Evropských společenství č. 6/2002. Posledně zmíněná nařízení ustavila jednotný systém ochrany unijních průmyslových vzorů na celém území Evropské unie. Tím se také významně změnila ochrana průmyslových vzorů na území České republiky.

33. Průmyslový vzor totiž může být v zásadě národní nebo unijní, a to podle místa jeho zápisu, a poskytuje se mu tak ochrana na příslušném území (České republiky nebo Evropské unie), anebo může jít o mezinárodní zápis průmyslového vzoru (národního či unijního) s ochranou na požadovaném území členů mezinárodního společenství podle rozsahu mezinárodního zápisu. Národní průmyslový vzor zapsaný u českého Úřadu průmyslového vlastnictví (dále ve zkratce též jen „ÚPV“, viz k tomu též <https://www.upv.cz/cs.html>) chrání vnější vzhled výrobků na území České republiky, na něj se plně použije český zákon o ochraně průmyslových vzorů, jenž je v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES, o právní ochraně (průmyslových) vzorů. Avšak i na našem území od okamžiku vstupu České republiky do Evropské unie se poskytuje ochrana tzv. unijním vzorům podle právní úpravy Evropské unie, konkrétně podle již několikrát zmíněného nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství (ze dne 12. 12. 2001 č. 6/2002). Unijní vzory zapisuje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (označovaný jako EUIPO – viz <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/home>), do 23. 3. 2016 známý pod názvem Úřad pro harmonizaci vnitřního trhu (zkratka OHIM – viz k tomu nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 24. 12. 2015 č. 2015/2424, které vstoupilo v platnost dne 23. 3. 2016). Nařízení ovšem nepředpokládají existenci jen zapsaných (průmyslových) vzorů, ale i tzv. nezapsaných vzorů. Nejvyšší soud k tomu ještě zopakuje, že pro průmyslové vzory a práva na jejich ochranu platí tzv. teritorialita práva, takže ochrana průmyslových vzorů zapsaných do rejstříku českého Úřadu průmyslového vlastnictví se poskytuje pouze na území České republiky, naproti tomu (průmyslovým) vzorům zapsaným unijním úřadem EUIPO se poskytuje ochrana jednotně na území celé Evropské unie, na jejímž území se uplatní zmíněné nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. Proto zvláště obchodní společnosti distribuující své výrobky na mezinárodním trhu zapisují své průmyslové vzory spíše u mezinárodních organizací, aby nemusely toto provádět jednotlivě u národních úřadů, v rámci Evropské unie je obvyklé průmyslové vzory zapsat právě u

EUIPO. Mimo to dále pro mezinárodní přihlašování průmyslových vzorů (národních či unijních) má svou úlohu také Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů, spravovaná Světovou organizací duševního vlastnictví (ve zkratce WIPO), již je jinak Česká republika členem od roku 1993 (k přehledu smluv v rámci WIPO viz https://wipolex.wipo.int/en/treaties/ShowResults?country_id=44CLex). Již bylo uvedeno, že Česká republika není smluvní stranou uvedené dohody, možnost zapsat (průmyslový) vzor je však dána naším členstvím v Evropské unii, která je členem této dohody (pro tuzemské přihlašovatele by tak šlo o unijní vzor). Z uvedeného důvodu ovšem také nelze určit území České republiky jako samostatné teritorium pro ochranu na základě tohoto mezinárodního zápisu. Pro určení právního vztahu je pak důležité znát, kdo je přihlašovatelem, z jaké země pochází (resp. jaký národní vzor přihlašuje), jaké je požadované teritorium ochrany a kterými akty se jednotlivé strany Haagské dohody řídí (každý člen má možnost deklarovat u WIPO principy, které ve vztahu ke své národní úpravě odmítá a vyžaduje, tj. stanoví výjimky z obecných pravidel, které musí přihlašovatel respektovat).

34. Je třeba znovu zopakovat, že je zcela zásadní zjištění, do jakých práv k průmyslovým vzorům měl obviněný D. S. v nyní posuzované věci zasáhnout, aby bylo možno stanovit právní rámec, který se na ten který průmyslový vzor vztahuje. Zatím podle obsahu spisového materiálu se zdá, že zjištěné automobilové disky u obviněného mohly odpovídat chráněným (průmyslovým) vzorům (designu) zapsaným u různých úřadů (ve spise jsou výpisy z databáze vzorů WIPO i z databáze vzorů EUIPO). Jednoznačné závěry v tomto směru dosud neučinil žádný orgán činný v trestním řízení, tyto závěry se nepromítly ani do popisu skutku v žádném z dosud vydaných rozhodnutí ve věci samé, nelze se spokojit ani s názorem odvolacího soudu uvedeným v odůvodnění usnesení napadeného dovoláním, že tato informace vyplývá z vyjádření jednotlivých poškozených. Takový postup je zcela nepřijatelný, v tomto ohledu je třeba učinit jednoznačná skutková zjištění, která musí učinit orgány činné v trestním řízení a promítnout je do popisu skutku v rozhodnutích ve věci samé. Za tím účelem je nutno k této otázce provést dokazování, není přitom možno spokojit se s pouhým vyjádřením poškozeného, které už vůbec nemůže být odborným vyjádřením (viz k tomu dále), ale je zapotřebí též dalšími důkazními prostředky ověřit toto vyjádření. Orgány činné v trestním řízení tím, že nevymezily přesně konkrétní nehmotný předmět útoku (tedy konkrétní průmyslové vzory), neoznačily tak řádně příslušný normativní znak skutkové podstaty trestného činu porušení chráněných průmyslových práv, nemohly tedy ani rozlišit, zda jde o průmyslový vzor národní, unijní či o jejich mezinárodní zápis, pak ani nemohly posoudit tento normativní znak podle správných mimotrestních předpisů, nemohly proto ani dospět k odůvodněnému závěru, zda obviněný zasáhl do chráněných průmyslových vzorů, případně jaké ustanovení mimotrestního předpisu porušil, zda se dovolával prolomení ochrany příslušného průmyslového vzoru oprávněně, či nikoli. S tím současně souvisí i naprosto nedostatečné zjištění, nakolik obviněný jednal zaviněně, zda věděl, práva k jakým průmyslovým vzorům porušuje, zda se nemohl mýlit, že ochrana určitých vzorů je prolomena, či nikoli (viz ještě dále).

35. Nelze souhlasit ani s úvahou státního zástupce obsaženou ve vyjádření k dovolání obviněného, že v tomto směru by mělo být určující, zda došlo k zásahu do průmyslových práv na území České republiky, anebo v zahraničí v rámci tzv. přeshraničního obchodu. Určující je mnohem spíše to, do jakého práva je zasaženo, zda jde o průmyslový vzor národní, unijní či o jejich mezinárodní zápis.

36. Pokud by obviněný zasáhl do tzv. národního průmyslového vzoru zapsaného u českého Úřadu průmyslového vlastnictví, pak by skutečně bylo třeba užít právní úpravu obsaženou v zákoně o ochraně průmyslových vzorů (zákon č. 207/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů), tedy i § 19 ZOPV, který chtěly užít i soudy nižších stupňů (v tomto směru ovšem neoznačily žádný průmyslový vzor, který by byl skutečně u Úřadu průmyslového vlastnictví také zapsán, poškození se přitom zpravidla dovolávali ochrany průmyslových vzorů zapsaných u EUIPO nebo WIPO, nikoli u ÚPV). V takovém případě by se ani žádná „opravárenská klauzule“ (ve smyslu čl. 110 nařízení) neužila,

protože nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství by se na národní průmyslové vzory neužilo [vztahuje se totiž výlučně na unijní (průmyslové) vzory zapsané u EUIPO, popřípadě u WIPO – viz dále]. Z evropských předpisů by se ve vztahu k národním průmyslovým vzorům uplatnila (vedle zákona o ochraně průmyslových vzorů) toliko směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES, o právní ochraně (průmyslových) vzorů, která sice v čl. 14 umožnila liberalizaci obchodu se součástmi použitelnými k opravě složeného výrobku [„Do doby, než budou na základě návrhů Komise přijaty změny této směrnice podle článku 18, zachovají členské státy v účinnosti své stávající právní předpisy týkající se užití (průmyslového) vzoru vztahujícího se na součást použitou k opravě složeného výrobku, aby byl zachován jeho původní vzhled, a změny tyto předpisy pouze v zájmu liberalizace obchodu s těmito součástmi.“], ale ponechala to na rozhodnutí členských států. Česká republika ovšem patří mezi tu většinu evropských států, která nepřistoupila k této liberalizaci a zachovává plnou ochranu průmyslových vzorů i ve vztahu k tzv. druhovýrobě v automobilovém průmyslu (ještě při koncepci pozdější směrnice v roce 2004, která měla uvedenou směrnici změnit – viz dále, provedlo liberalizaci jen 9 členských států Evropské unie z celkových 25, tedy 16 členských států zachovalo ochranu průmyslových vzorů i na náhradní díly složeného výrobku). Z pohledu národní úpravy by tedy nehrálo roli, zda obviněným prodávané disky z tzv. druhovýroby porušující národní průmyslové vzory sloužily k opravě složených výrobků či nikoli.

37. Jak ovšem lze vyvodit ze spisového materiálu (zejména z trestního oznámení, z vyjádření poškozených i z výpisů z databází), obviněný byl stíhán pro důvodné podezření, že zasáhl převážně do unijních (průmyslových) vzorů zapsaných u EUIPO. Takové (průmyslové) vzory jsou koncipovány jako jednotné nehmotné absolutní soukromé právo vyplývající přímo z unijního (sekundárního) práva. Těmto vzorům je poskytována jednotná ochrana na území Evropské unie, která vyplývá primárně z již zmíněného nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství.

38. Jde-li o účinky nařízení jako normy sekundárního evropského práva, je třeba připomenout jeho přímou použitelnost, resp. přímý účinek, jak vyplývá z čl. 288 alinea 2 SFEU: „Nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.“ Cílem nařízení jako jakéhosi „evropského zákona“ a stěžejního pramene sekundárního práva je vytvořit právní úpravu, která bude jednotně aplikována ve všech členských státech Evropské unie (není-li ovšem adresováno jen některým státům), v nichž je také ve všech svých částech závazné a použitelné po vstupu v platnost, je přímo aplikovatelné na objektivně určené skutkové podstaty a způsobuje právní následky pro obecně a abstraktně definované skupiny osob (viz např. TICHÝ, L. ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. Evropské právo. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 201; STEHLÍK, V., HAMULÁK, O., PETR, M. Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh. Praha: Leges, 2017, s. 85; nebo SVOBODA, P. Úvod do evropského práva. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 115). Svou závazností se odlišuje také od doporučení a stanovisek, závazností všech svých částí se odlišuje od směrnice (viz tamtéž). Bezprostřední použitelnost znamená především aplikovatelnost již v důsledku své existence, aniž by bylo zapotřebí jakékoliv (národní) inkorporace či transformace, která by naopak byla v rozporu s účelem a povahou tohoto právního aktu. Nařízení zakládá práva a povinnosti bezprostředně, třetí subjekty včetně vnitrostátních soudů jsou jím vázány (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 14. 12. 1971, č. 43/71, ve věci *Politi s. a. s. proti Ministerstvu financí Italské republiky*). Není-li přímo nařízením předvídan vnitrostátní právní akt, je dokonce přímo zapovězen (zakázán), protože by to bylo v rozporu s povahou nařízení, nepřipustné je také vydávání jakýchkoliv prováděcích aktů nařízení či vykládacích pravidel (nelze tak vůbec užít české právní předpisy). Soudní orgány členských států Evropské unie jsou povinny plně aplikovat unijní právo (k jeho výkladu viz SEHNÁLEK, D. Specifika výkladu práva Evropské unie a jeho vnitrostátní důsledky. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 150). K výkladu unijního práva v případě pochybností je však povolán Soudní dvůr EU, přičemž národní soudy jsou povinny akceptovat tento výklad (viz k tomu níže výklad Soudního dvora EU k čl. 110 nařízení). V případě pochybností o výkladu nařízení je třeba se obrátit s předběžnou otázkou na Soudní dvůr EU, v trestním řízení na

území České republiky vyplývá taková povinnost pro soudy z ustanovení § 9a tr. ř. To ovšem platí pouze za předpokladu, že by zde nebylo dřívější rozhodnutí Soudního dvora EU o stejné předběžné otázce (v daném případě při pochybnostech o výkladu čl. 110 nařízení, nakolik se týká i obchodu s disky z tzv. druhovýroby) – viz k tomu ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 185. Takové rozhodnutí zde ovšem v době rozhodování orgánů činných v tomto řízení bylo (viz k tomu níže), a proto nebylo třeba se obracet na Soudní dvůr EU, ale bylo nutné respektovat jeho dřívější výklad, což soudy nižších stupňů neučinily.

39. Ustanovení čl. 19 odst. 1 nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství poskytuje majiteli zapsaného (průmyslového) vzoru Společenství výlučné právo „... jej užívat a zabránit třetí osobě užívat (průmyslový) vzor bez jeho souhlasu. Užívání (průmyslového) vzoru zahrnuje zejména výrobu, nabízení, uvádění na trh, dovoz, vývoz nebo používání výrobku, v němž je (průmyslový) vzor ztělesněn nebo u něhož je použit, jakož i skladování takového výrobku pro tyto účely.“ Je však nutno upozornit v daném případě na přechodné ustanovení, tzv. opravárenskou výjimku či klauzuli, uvedené v čl. 110 odst. 1 nařízení, které zní: „Dokud změny tohoto nařízení nevstoupí v platnost na návrh Komise, (průmyslový) vzor, který tvoří součást složeného výrobku používaného ve smyslu čl. 19 odst. 1 pro účely opravy tohoto složitějšího výrobku s cílem obnovit jeho původní vzhled, nepožívá ochrany (průmyslového) vzoru Společenství.“ Tímto ustanovením sledovala Evropská unie tendence k liberalizaci obchodu s náhradními díly složeného výrobku za účelem jeho opravy, a to právě primárně v automobilovém průmyslu. Navázala tak na dřívější čl. 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES, o právní ochraně (průmyslových) vzorů, kterým členským státům umožnila provést liberalizaci trhu s náhradními díly (z tzv. druhovýroby) za účelem oprav složených výrobků. Jde přitom o vyřešení střetu dvou protichůdných zájmů, na jedné straně zájmu na ochraně průmyslových vzorů a práv jejich majitelů, jejichž investice do inovace designu by měly být chráněny, na druhé straně zájmu na liberalizaci trhu v opravárenském průmyslu a zamezení jeho monopolizace, snížení cen náhradních dílů a oprav vozidel, ochraně spotřebitelů při současném umožnění konkurence a vytvoření dalších pracovních míst zejména u malých a středních podniků zabývajících se tzv. druhovýrobou, umožnění přístupu na celý unijní trh, a nikoli jen v těch členských státech, které provedly liberalizaci trhu. Na uvedená ustanovení (čl. 110 nařízení a čl. 14 směrnice Evropského Parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES) navázala Komise Evropských společenství návrhem směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropských společenství, kterou se mění směrnice 98/71/ES o právní ochraně (průmyslových) vzorů ze dne 14. 9. 2004 (COM/2004/0582 final - viz <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52004PC0582>). Touto navrženou směrnicí měl být čl. 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 13. 10. 1998 č. 98/71/ES změněn takto: „(Průmyslový) vzor, který tvoří součást složeného výrobku používaného ve smyslu čl. 12 odst. 1 této směrnice pro účely opravy tohoto složitějšího výrobku s cílem obnovit jeho původní vzhled, nepožívá ochrany (průmyslového) vzoru.“ Zároveň je ovšem třeba přiznat, že důvodem mělo být zamezit monopolu na výrobek, pro který neexistuje praktická alternativa (výslovně se v odůvodnění zmiňovaly panely karoserie, zasklení automobilů či osvětlení). V každém případě však návrh směrnice nebyl nakonec akceptován.

40. V případě unijních (průmyslových) vzorů zapsaných u EUIPO je třeba použít výlučně nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, v němž zůstala úprava tzv. opravárenské klauzule v čl. 110, která doposud nebyla změněna či nahrazena novým přístupem (viz výše nastíněný návrh směrnice). Pokud by tedy obviněný zasáhl do (průmyslových) práv zapsaných u EUIPO, jak naznačovala podání poškozených obchodních společností (především v jinak procesně nepoužitelných od nich vyžádaných odborných vyjádřeních - viz k tomu dále), bylo by třeba vyřešit otázku, zda současně nebyl k tomuto zásahu oprávněn podle čl. 110 nařízení. V takovém případě by každopádně byl chybný závěr soudů prvního i druhého stupně, že na posuzovaný případ nelze užít čl. 110 nařízení, právě opak je totiž správný, ustanovení čl. 110 nařízení by mohlo být aplikovatelné, pokud by byla

naplněna jeho skutková podstata. Předně je ovšem třeba vyjasnit otázku, zda skutečně mělo jít o zásah do tzv. unijního průmyslového vzoru, čemuž dosavadní poznatky jen nasvědčují, nebylo to však dosud předmětem zájmu orgánů činných v trestním řízení a nebyl o tom učiněn žádný skutkový závěr.

41. Obviněnému D. S. bylo kladeno za vinu obchodování s disky, které soud prvního stupně (s ohledem na závěry poněkud nadbytečně opatřeného znaleckého posudku k této otázce) považoval za díly složeného výrobku (automobilu), které mohou být i náhradními díly. Pokud obviněný prodával disky jako náhradní díly sloužící pro opravu složeného výrobku (automobilu) s cílem obnovit jeho původní vzhled, pak by takový jeho postup mohl odpovídat jazykovému výkladu čl. 110 odst. 1 nařízení a příslušné (průmyslové) vzory, které by byly tímto jednáním dotčeny, by nepožívaly ochrany. Podle dosavadních zjištění obviněný nevydával disky za pravé a originální disky poškozených obchodních společností, naopak upozorňoval své zákazníky, že jde o repliky (tzv. druhovýrobu). Jak již bylo nastíněno, v rámci Evropské unie je prodej náhradních dílů z tzv. druhovýroby, na něž se vztahuje (průmyslový) vzor, k tomu, aby došlo k opravě složeného výrobku, velmi problematický a úprava poněkud roztržštěná (a nejednotná ve všech členských státech Evropské unie, jde-li o národní průmyslové vzory), navíc ani znění čl. 110 nařízení nebylo zcela jasné a nebylo úplně zřejmé, nakolik se vztahuje i na disky kol. Závazný výklad v tomto směru mohl podat jedině Soudní dvůr EU, jak bylo poukázáno shora.

42. Druhý senát Soudního dvora EU tak skutečně učinil ve svém rozsudku ze dne 20. 12. 2017 ve spojených věcech vedených pod č. C-397/16 a C-435/16, a to na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Corte d'appello di Milano, Itálie, a Bundesgerichtshof, Německo, ve sporech Acacia Srl v. Pneusgarda Srl, v úpadku, Audi AG (věc č. C-397/16) a Acacia Srl, Rolando D'Amato v. Dr. Ing. h. c. F. Porsche AG (věc č. C-435/16). V tomto svém obsáhlém rozhodnutí zaměřeném na výklad čl. 110 nařízení, a to dokonce přímo na výrobu a následný prodej disků (ráfků z hliníkové slitiny) z druhovýroby (tzv. aftermarketu), nakonec v koncentrovaných stručných právních větách obsažených ve výroku dospěl Soudní dvůr EU k těmto závěrům: „1. Článek 110 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství musí být vykládán v tom smyslu, že tzv. ustanovení „o opravách“, které tento článek obsahuje, neváže vyloučení ochrany (průmyslového) vzoru Společenství v případě (průmyslového) vzoru, který tvoří součást složeného výrobku používanou pro účely opravy tohoto složeného výrobku s cílem obnovit jeho původní vzhled, na podmínku, že vzhled chráněného (průmyslového) vzoru je závislý na složeném výrobku. 2. Článek 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že tzv. ustanovení „o opravách“, které tento článek obsahuje, váže vyloučení ochrany (průmyslového) vzoru Společenství v případě (průmyslového) vzoru, který tvoří součást složeného výrobku používanou pro účely opravy tohoto složeného výrobku s cílem obnovit jeho původní vzhled, na podmínku, že náhradní součást je vzhledově totožná se součástí původně začleněnou do složeného výrobku při jeho uvedení na trh. 3. Článek 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že k tomu, aby se mohli dovolávat tzv. ustanovení „o opravách“, které tento článek obsahuje, podléhají výrobce nebo prodejce součásti složeného výrobku povinnosti řádné péče, pokud jde o dodržení podmínek stanovených uvedeným ustanovením ze strany následných uživatelů.“ (viz k tomu Úřední věstník Evropské unie, C 72/18 - C 72/19, celý rozsudek viz - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:62016CJ0397&from=CS>). Jinými slovy výrobce i prodejce podle tohoto rozsudku museli vynaložit řádnou péči, aby i konečný (následný) uživatel výrobku dodržel podmínky vyplývající z čl. 110 nařízení. Soudní dvůr EU konkretizoval takové povinnosti v bodech 85. až 88. svého rozsudku. Tak (bod 85.) „od výrobce nebo prodejce součásti složeného výrobku nelze sice očekávat, že objektivně a za všech okolností zabezpečí, že součásti, které vyrábějí nebo prodávají za účelem používání v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002, budou in fine skutečně používány konečnými uživateli v souladu s uvedenými podmínkami, nic to však nemění na tom, že k tomu, aby mohli využít

odchylného režimu takto zavedeného uvedeným ustanovením, takovýto výrobce nebo prodejce podléhají – jak to uvedl generální advokát v bodech 131., 132. a 135. stanoviska – povinnosti řádné péče, pokud jde o dodržení těchto podmínek ze strany následných uživatelů“. Tedy (bod 86.) „konkrétně jim nejprve přísluší informovat následné uživatele, prostřednictvím jasného a viditelného vyznačení na výrobku, jeho obalu, v katalogích nebo též v prodejní dokumentaci, jednak o skutečnosti, že daná součást zahrnuje (průmyslový) vzor, jehož nejsou majiteli, a jednak o skutečnosti, že tato součást je výlučně určena k používání pro účely opravy složeného výrobku s cílem obnovit jeho původní vzhled“. Dále (bod 87.) „musí prostřednictvím vhodných prostředků, zejména smluvních, zajistit, že se následní uživatelé nerozhodnou pro takové používání předmětných součástí, které by bylo neslučitelné s podmínkami stanovenými v čl. 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002“. Konečně (bod 88.) „uvedený výrobce nebo prodejce se musí zdržet prodeje takovéto součásti, pokud vědí, nebo s ohledem na všechny relevantní okolnosti měli a mohli vědět, že tato součást nebude používána v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 110 odst. 1 nařízení č. 6/2002“.

43. Orgány činné v trestním řízení, jak bylo opakovaně uvedeno, se doposud nezabývaly tím, které průmyslové vzory měly být jednáním obviněného D. S. zasaženy, ani nezjistily, zda měl obviněný zasáhnout do unijních (průmyslových) vzorů a zda na jeho jednání dopadá shora uvedené přímo aplikovatelné nařízení. Protože ustanovení tohoto nařízení z důvodu nesprávné právní úvahy odmítaly použít na daný případ, nezabývaly se zevrubně ani tím, nakolik obviněný splnil parametry požadované Soudním dvorem EU na jednání spočívající v prodeji náhradních dílů jako součástí složeného výrobku, jimiž je zasahováno do (průmyslových) práv jiného. Již nyní je ovšem namísto odmítnout názor odvolacího soudu (uvedený v odůvodnění napadeného usnesení), že by disky musely být prodávány po jednotlivých kusech, a nikoli v sadách, aby byly prodávány za účelem opravy. Žádnou takovou podmínku Soudní dvůr EU nestanovil, ta nevyplývá ani přímo z textu čl. 110 nařízení, jde jen o ničím nepodloženou úvahu odvolacího soudu. Proti tomu lze argumentovat, že je zcela logické užití celé sady disků, pokud si zákazník např. vjetím do nečekaných výtluků na vozovce poškodí všechna 4 kola, popřípadě pneuservis zjistí takové jejich opotřebení, že je již nelze dobře vyvážit, nebo zákazník nechce mít na vozidle některá kola zjevně starší, zašedlá a jiná zářící novotou apod. Naproti tomu obnově původního vzhledu složeného výrobku (automobilu) by objektivně nemohlo odpovídat osazení vozidla replikami disků zasahujícími chráněná (průmyslová) práva, vyrobenými v rozměrech, v nichž je poškozené automobilky nikdy neprodukovaly.

44. Současně je ovšem třeba orgány dále činné v tomto trestním řízení upozornit, že proti obviněnému je vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin, jehož předpokladem je naplnění znaku zavinění v jeho příslušné formě (tj. úmyslu přímého nebo nepřímého) ve vztahu nejen ke všem objektivně-deskriptivním znakům příslušné skutkové podstaty daného trestného činu, ale též ke znakům normativním, u nichž ovšem postačí laická představa o jejich charakteru (viz k tomu např. rozhodnutí pod č. 10/1977, č. 47/2011, č. 44/2016, č. [3/2018](#) nebo č. 1/2020 Sb. rozh. tr.). Byť by tedy orgány činné v trestním řízení následně zjistily, že obviněný nejednal zcela v souladu s pozdějšími požadavky vyplývajícími ze shora uvedeného rozsudku Soudního dvora EU na prodej náhradních dílů do složených výrobků ve smyslu čl. 110 nařízení, nebylo by zřejmě možno mu vytýkat toto pochybení vzhledem k neexistenci úmyslu k takovému porušení povinností, které jednoznačně vyplývaly až z pozdějšího rozhodnutí Soudního dvora EU (ze dne 20. 12. 2017), neboť skutku, který je mu kladen za vinu, se měl obviněný dopustit ještě před tím (od března do října roku 2016), než Soudní dvůr EU učinil své rozhodnutí.

45. Pokud by tedy bylo zjištěno, že obviněný skutečně prodával disky, na které se vztahují unijní (průmyslové) vzory, je třeba předně pečlivě zkoumat, nakolik svým jednáním (objektivně) jednal v rozporu s unijním právem, nakolik tedy nejednal v souladu s čl. 110 nařízení, které obsahuje výluky pro prodej náhradních dílů, za které lze považovat i disky kol. Pokud by snad bylo následně zjištěno, že jednal v rozporu s čl. 19 nařízení, aniž by současně splnil podmínky vyplývající z čl. 110 nařízení

(v intencích výkladu Soudního dvora EU, jak byl zmíněn shora), je třeba se dále zabývat tím, zda tak činil úmyslně. Je přitom zjevné, že v době činu, který je obviněnému nyní kladen za vinu, nemohl vědět, jak Soudní dvůr EU později vyloží ustanovení čl. 110 nařízení. Kromě toho podle dosavadních zjištění obviněný plnil některé podmínky na něj kladené zmíněným rozsudkem, aniž by jej mohl znát; tak například plnil vůči klientům informační povinnost, tj. oznamoval jim, že nejde o originální díl. V trestním řízení by mu mohlo být kladeno za vinu porušení ochrany unijních (průmyslových) vzorů, pokud by zjevně jednal v rozporu s čl. 19 nařízení a zároveň by nesplňoval základní zřejmé parametry vyplývající z čl. 110 nařízení, pokud by současně o něm věděl a chtěl jej porušovat či s tím byl srozuměn. Kdyby ovšem jednal v rozporu se zněním čl. 110 nařízení (pomine-li se rozvíjející výklad užitý Soudním dvorem EU ve zmíněném rozsudku, který obviněný v době činu nemohl znát), bylo by třeba prokázat, že obviněný si byl vědom povinností plynoucích z tohoto ustanovení a že se ohledně nich nemýlil. Postačila by přitom jeho laická představa založená na znalosti skutkových okolností, že konal v rozporu s právem a že úmyslně zasahoval do cizích právem chráněných statků.

46. Doposud se v nauce i praxi uznává, že omyl o normativním znaku, stejně tak omyl o normě mimotrestní, již se trestní zákoník výslovně nedovolává (jako u tohoto trestného činu), se posuzuje podle pravidel o omylu skutkovém. Proto by mohlo jít o negativní skutkový omyl o typové okolnosti zakládající trestní odpovědnost, který vylučuje úmyslné zavinění a připouští zavinění z nevědomé nedbalosti, pokud by pachatel neznal takovou normu či ji v nevědomosti chybně vyložil a užil (viz k tomu např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, zejména s. 260; ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 204; ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, s. 269; DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 141; ze starších rozhodnutí za dřívější právní úpravy viz např. rozhodnutí pod č. [10/1977](#) Sb. rozh. tr., z novějších již za existence ustanovení § 19 tr. zákoníku o právním omylu viz např. rozhodnutí č. [44/2016-I](#). Sb. rozh. tr.). Pak by se ovšem takový pachatel nemohl dopustit úmyslného trestného činu, možná by byla jeho odpovědnost jen za trestný čin nedbalostní. Ovšem trestný čin porušení chráněných průmyslových práv je trestným činem úmyslným (podle § 13 odst. 2 tr. zákoníku) a nemá ekvivalentní nedbalostní variantu (jako tomu je třeba u některých trestných činů proti životu a zdraví nebo obecně nebezpečných – např. § 140 a § 143, § 145 a § 147 nebo § 272 a § 273 tr. zákoníku a jiné). Pokud tedy obviněný ze svého laického pohledu byl přesvědčen, že jedná v souladu s právem, že se na jeho jednání vztahuje výjimka z ochrany unijních (průmyslových) vzorů vyplývající z tzv. opravárenské klauzule obsažené v čl. 110 nařízení, neměl k takovému porušení, které by považoval za vážně možné, kladný vztah alespoň v podobě srozumění, nemohl by úmyslně neoprávněně zasahovat do těchto průmyslových práv, jak požaduje výslovně skutková podstata trestného činu porušení chráněných průmyslových práv.

47. Za nesprávnou a ničím nepodloženou v této spojitosti považuje Nejvyšší soud i úvahu soudu prvního stupně, který dovozoval úmysl obviněného z toho, že byl blízkým spolupracovníkem původně spoluobviněného P. S., který se zase znal s G. R., jenž vedl obchodní spory s automobilkami Porsche a Mercedes, které prohrál. Nebylo totiž vůbec ujasněno, o jaké spory šlo, kdy v nich bylo rozhodnuto, zda o tom obviněný věděl, jaký to má mít vztah k jeho vědomí a vůli porušit průmyslové vzory jiných. Ostatně pokud by šlo o shora nastíněný spor, v němž rozhodoval Soudní dvůr EU o předběžné otázce, bylo by rozhodnuto dlouho poté, co se měl obviněný dopustit skutku kladeného mu za vinu.

48. Kromě výše uvedeného je zapotřebí orgánům dosud ve věci činným vytknout, že obviněnému kladly za vinu, že se dopustil přečinu porušení chráněných průmyslových práv ve značném rozsahu ve smyslu § 269 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, aniž by odpovídal této zvláště přitěžující okolnosti popis skutku a v něm v koncentrované podobě uvedená učiněná skutková zjištění. Z velmi útlého popisu skutku, který ovšem v tomto ohledu nebyl ani nijak doplněn v odůvodnění rozhodnutí soudů nižších

stupňů (ač by to i tak nestačilo), není vůbec zřejmé, pro které z okolností tam uvedených by tento značný rozsah měl být naplněn (je to snad délka období asi půl roku, po které obviněný nabízel dané disky, což je mimochodem u neoprávněného podnikání hraniční kritérium pro posouzení rozsahu většího, a nikoli značného, či je to počet 8 majitelů průmyslových práv, které měl poškodit?). V popisu skutku totiž není vůbec nijak kvantifikováno (ani řádově), kolik disků zasahujících do průmyslových práv měl obviněný nabízet a prodávat, v jakých cenách (alespoň souhrnně) to bylo, tedy jaký mohl být obrat takového prodeje, jaký mohl být zisk, jaké území zasáhl apod., tedy nejsou zde vůbec žádná skutková zjištění umožňující subsumovat tento případ i pod zmíněnou kvalifikační okolnost. Ostatně odůvodnění užití trestněprávní kvalifikace v rozsudku soudu prvního stupně je naprosto nedostatečné a nepřesvědčivé, ke znaku značného rozsahu a obchodní činnosti se vztahuje jediná věta v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (oba znaky byly shledány v „rozsáhlosti internetové nabídky, délce provozování obchodní činnosti, jakož i vzhledem k množství zajištěného zboží při domovní prohlídce“), aniž by bylo blíže vysvětleno, co se těmito pojmy rozumí, proč v tomto směru nejde o rozsah nikoli nepatrný, případně větší, ale rovnou o značný rozsah, jakými úvahami se při porovnání těchto kvantifikačních parametrů soud prvního stupně řídil, natož aby se uvedené parametry (snad vyjma délky „provozované obchodní činnosti“) promítly do popisu skutku na základě provedeného dokazování. Odvolací soud se těmito otázkami nezabýval vůbec.

49. Přitom výkladem „rozsahu“ trestné činnosti u jiných trestných činů (především pak u trestných činů hospodářských, byť typově odlišných), je-li typovým znakem jejich skutkových podstat, se zejména v poslední době opakovaně zabýval Nejvyšší soud. Nejvyšší soud dal v publikované i nepublikované judikatuře soudům nižších stupňů poměrně podrobná vodítka, která musejí vzít v úvahu při posuzování „rozsahu“, tyto parametry je ovšem třeba promítnout též do popisu skutku. Nejvyšší soud může odkázat alespoň na některá významnější rozhodnutí – viz zejména rozhodnutí pod č. [1/2018](#) a č. [4/2018](#) Sb. rozh. tr. (ohledně trestných činů uvedených v § 233 a § 234 tr. zákoníku), č. [26/2014](#) Sb. rozh. tr. (ohledně trestného činu podle § 248 odst. 1 tr. zákoníku), č. [5/1996](#), č. [59/1999](#) a č. [9/2010](#) Sb. rozh. tr. (ohledně trestného činu podle § 251 tr. zákoníku, k tomu viz i další rozhodnutí pod č. [25/1966](#), č. [6/1976](#) a č. 34/1972 Sb. rozh. tr. vztahující se k odlišnému znění dané skutkové podstaty), nebo pod č. [44/2013](#) Sb. rozh. tr. (k tzv. drogovým deliktům, zejména k § 283 tr. zákoníku). Těmito otázkami se ovšem dosud orgány činné v trestním řízení nezabývaly a vůbec nezaměřily svou pozornost a dokazování na skutková zjištění potřebná pro posouzení rozsahu. Státní zástupce tyto okolnosti dokonce ani ve své obžalobě netvrdil, nezahrnul je do popisu skutku, přesto tuto okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby bez dalšího použil, jeho návrh nekriticky a nepřipustně bez náležitých skutkových závěrů akceptovaly i soudy nižších stupňů.

50. Lze tak shora rozvedený výklad ve vztahu k trestnému činu porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku shrnout následovně. Především již pro zahájení trestního stíhání je třeba identifikovat průmyslové vzory, které měl obviněný svým jednáním zasáhnout, následně bude třeba si ujasnit, jaká právní úprava se na příslušné průmyslové vzory vztahuje a nakolik byla porušena ochrana těchto vzorů podle dané právní úpravy, resp. nakolik byla taková ochrana prolomena. Pokud bude v dalším trestním řízení zjištěno, že obviněný měl prodávat disky kol odpovídající unijním (průmyslovým) vzorům, jak naznačovali poškození, je třeba se zabývat tím, zda nesplnil všechny podmínky vyplývající z tzv. opravárenské klauzule uvedené v čl. 110 nařízení, a to v intencích výkladu užitého Soudním dvorem EU. Avšak i kdyby všechny parametry této opravárenské klauzule nesplnil, bylo by třeba se náležitě zabývat jeho zaviněním ve vztahu k porušení tohoto ustanovení, a to jeho oběma složkami (vědomím i vůlí), na nichž je zavinění založeno. V případě omylu obviněného o významu, dopadu a dosahu těchto pravidel je třeba užít zásad pro posuzování skutkového omylu, při negativním skutkovém omylu o takové okolnosti zakládající trestní odpovědnost by pak nebylo možno vyvodit trestní odpovědnost (viz § 18 odst. 1 tr. zákoníku). Skutkové předpoklady zavinění (vědomí a vůle pachatele v zákonem vyžadované formě) ve vztahu ke všem znakům skutkové podstaty (včetně těch normativních, u nichž však postačí laická představa)

přítom musí být v trestním řízení - podobně jako jiné skutečnosti - zjištěny spolehlivě, bez důvodných pochybností, musí se též projevit v popisu skutku, a to nejen v rozhodnutích soudů ve věci samé, ale již i na počátku trestního stíhání v usnesení o zahájení trestního stíhání a následně v obžalobě. K tomu lze odkázat na bohatou judikaturu Ústavního soudu, ale též Nejvyššího soudu či dalších obecných soudů - viz např. přiměřeně judikaturu již k záznamu o sdělení obvinění (ještě před tzv. velkou novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb.), zejména náleze Ústavního soudu ze dne 6. 6. 1996, sp. zn. [I. ÚS 46/96](#), publikovaný ve svazku 5 pod č. 43 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu; případně náleze Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2000, sp. zn. [IV. ÚS 582/99](#), publikovaný ve svazku 17 pod č. 30 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu; přiměřeně viz též nároky na popis subjektivní stránky v případě jednání podvodného charakteru vyplývající z rozhodnutí pod č. [31/2006](#) Sb. rozh. tr. nebo z rozhodnutí pod č. [12/2014](#) Sb. rozh. tr., podle něhož takové vady popisu skutku spočívající v chybějícím popisu okolností naplňujících subjektivní stránku skutkové podstaty daného trestného činu jsou vadami přípravného řízení, které lze zhojit jedině v tomto stadiu trestního řízení. Ve vztahu k subjektivní stránce skutkové podstaty trestného činu podle § 268 tr. zákoníku v popisu skutku viz rozhodnutí pod č. [38/2011](#) Sb. rozh. tr.; lze odkázat ovšem i na další nepublikovaná rozhodnutí obecných soudů - k požadavkům kladeným na usnesení o zahájení trestního stíhání a popis skutku viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2001, sp. zn. [7 Tz 125/2001](#). Předpokladem pochopitelně je, že budou též identifikovány ty (průmyslové) vzory, do nichž měl obviněný svým jednáním neoprávněně zasáhnout.

51. Teprve tehdy, bude-li zjištěno, že osoba, proti níž je vedeno trestní řízení, úmyslně neoprávněně nikoli nepatrně zasáhla do práv k průmyslovému vzoru (tedy naplnila všechny formální znaky přečinu porušení chráněných průmyslových práv), bude možno se zabývat otázkou subsidiarity trestní represe a principu ultima ratio ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, aby se trestním řízením nepřipustně nesuplovalo civilní řízení v případě málo společensky škodlivém a nebyla poskytována ochrana ryze soukromým zájmům poškozených tam, kde postačí odpovědnost podle civilních předpisů.

d) K trestnému činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 tr. zákoníku

52. Nejvyšší soud nejprve ve stručnosti připomíná, že přečinu porušení práv k ochranné známce a jiným označením se podle § 268 odst. 1 tr. zákoníku, který byl v jednání obviněného také spatřován, dopustí, kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou, nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje. Přísněji bude pachatel potrestán, dopustí-li se takového činu podle § 268 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku ve značném rozsahu. Z uvedené složité skutkové podstaty obsahující více alternativně uvedených znaků bylo obviněnému D. S. kladeno za vinu, že „vedl do oběhu výrobky neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou, a dopustil se takového činu ve značném rozsahu“.

53. Odsouzení obviněného pro tento trestný čin je zatíženo také řadou vad, které byly vytknuty shora v pasáži věnované trestnému činu porušení chráněných průmyslových práv. Ostatně s ohledem na to, že obviněnému byl kladen za vinu jediný skutek, v němž byly spatřovány dva trestné činy spáchané v jednočinném souběhu, nemohlo by odsouzení obstát ani v případě, kdyby posouzení skutku jako druhého trestného činu bylo bez vad, protože o jednom skutku může být vedeno jen jedno trestní řízení a může o něm být jen jednou rozhodnuto (vyplývá to z principu ne bis in idem). Ovšem i ve vztahu k tomuto trestnému činu trpí napadené usnesení odvolacího soudu a jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně také celou řadou vad. Předně i u tohoto trestného činu platí, že vůbec nebyly identifikovány ochranné známky, k nimž přísluší výhradní právo jinému, do něhož měl obviněný svým jednáním neoprávněně zasáhnout. Dále je vadou rozsudku soudu prvního stupně, že

nevybral příslušnou alternativu v případě jednoho z alternativně stanovených znaků skutkové podstaty (viz jeho formulaci „... označené ochrannou známkou, ... nebo známkou s ní zaměnitelnou“). Měl-li soud za to, že jsou naplněny obě alternativy, měl užít spojku „a“, a nikoli „nebo“, protože pak není zřejmé, k jakému závěru dospěl (alternativní závěry se nepřipouštějí). Pokud ovšem žádná taková známka není v popisu skutku uvedena a není ani popsán způsob, jakým měl obviněný do ní zasáhnout, není možno ani posoudit, která z těchto alternativ měla být naplněna, v tomto směru je rozsudek soudu prvního stupně zcela nepřezkoumatelný. Stejným nedostatkem ovšem trpí veškerá dosud v řízení učiněná rozhodnutí ve věci samé, která obsahovala popis skutku a právní větu, všechny orgány později ve věci činné v tomto směru zcela nekriticky přebíraly naprosto nedostatečný popis skutku i vadnou právní větu z usnesení o zahájení trestního stíhání (kterou alespoň státní zástupce v obžalobě zredukoval co do alternativ jednání).

54. U tohoto trestného činu je objektem zájem na ochraně práv a označení podnikatelů a jejich výrobků a služeb, a tím i zájem na ochraně řádného průběhu hospodářské soutěže, konkrétně zájem na ochraně práv k ochranné známce, obchodní firmě a označení původu výrobků (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2708). V posuzované věci měl obviněný uvést do oběhu výrobky neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou. Za ochrannou známku se považuje jakékoliv označení, tvořené zejména slovy, včetně osobních jmen, barvou, kresbou, písmeny, číslicemi nebo tvarem výrobku či jeho obalu nebo zvuky, pokud je způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby a je schopno být vyjádřeno v rejstříku ochranných známek způsobem, který příslušným orgánům a veřejnosti umožňuje jasně a přesně určit předmět ochrany poskytnuté vlastníkově ochranné známky (viz k tomu např. stránky internetu českého Úřadu průmyslového vlastnictví - <https://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/ochranne-znamky.html>, z odborné literatury viz např. HORÁČEK, R., ČADA, K., HAJN, P. Práva k průmyslovému vlastnictví. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1).

55. Ochranným známkám (stejně jako průmyslovým vzorům) může být na území České republiky poskytována hned trojí ochrana, a to podle zápisu, resp. území, na kterém je jim ochrana poskytována. Jde tak o národní ochranné známky zapsané u Úřadu průmyslového vlastnictví, na něž se vztahuje zákon o ochranných známkách (zákon č. 441/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále ve zkratce „ZOZ“), dále na území Evropské unie je možno zažádat o ochranu tzv. ochrannými známkami Evropské unie (do 23. 3. 2016 nazývanými ochranné známky Společenství), jež spravuje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), a od 23. 3. 2016 se na ně vztahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 16. 12. 2015 č. 2015/2424, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2869/95 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory). Teprve po spáchání žalovaného činu bylo přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie ze dne 14. 6. 2017 č. 2017/1001, o ochranné známce Evropské unie, k tomu viz nařízení Komise Evropské unie v přenesené pravomoci č. 2018/625 a prováděcí nařízení Komise Evropské unie č. 2018/626. Dále se na našem území poskytuje ochrana rovněž ochranným známkám zapisovaným a vedeným Světovou organizací duševního vlastnictví v Ženevě (WIPO). Za čtvrtou kategorií lze označit nezapsané všeobecně známé ochranné známky, o které však v posuzované věci zřejmě nešlo.

56. Tedy i v případě ochranných známek si orgány činné v trestním řízení musí nejprve ujasnit, jakým konkrétním způsobem a do práv k jaké konkrétní ochranné známce bylo jednáním obviněného D. S. zasaženo a zda se uplatní režim ochrany národní, unijní, případně jde o mezinárodní zápis, byť z materiálního hlediska je ve sledovaném ohledu úprava ochrany unijní a národní ochranné známky

zásadně totožná (zde není takový rozdíl, který je u průmyslových vzorů založen existencí tzv. opravárenské klauzule pro unijní vzory). Ani v případě ochranných známek se tak nelze ze skutkové věty dozvědět, jaká konkrétní ochranná známka byla neoprávněně uvedena do oběhu, nelze tak ani identifikovat její právní režim, podobně je pak nemožné zabývat se jednotlivými složkami zavinění obviněného ve vztahu k objektivně-deskriptivním znakům a normativním znakům příslušné skutkové podstaty tohoto trestného činu, možným omylem o normativním znaku a o mimotrestní právní úpravě, na niž trestní zákoník neodkazuje, pokud chybí zmíněná rozhodná skutková zjištění. I zde je tomu tak od počátku trestního stíhání, které je celé zatíženo touto vadou. Proto lze do značné míry odkázat na to, co bylo uvedeno shora k průmyslovým vzorům.

57. Na tomto místě Nejvyšší soud ještě výslovně upozorňuje, že ani u unijních ochranných známek se nelze dovolat výjimky o opravách uvedené v čl. 110 odst. 1 nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. V tomto směru je možno odkázat především na usnesení třetího senátu Soudního dvora EU ze dne 6. 10. 2015 ve věci C-500/14 na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Tribunale ordinario di Torino, Itálie, ve věci Ford Motor Company v. Wheeltrims srlve (viz Úřední věstník Evropské unie C 38/14), v němž Soudní dvůr EU dospěl k tomuto závěru: „Článek 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. 10. 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů a článek 110 nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství musí být vykládány v tom smyslu, že neopravňují výrobce náhradních dílů a příslušenství pro motorová vozidla, jako jsou kryty kol, aby odchylně od ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95/ES ze dne 22. 10. 2008, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách, a nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. 2. 2009 o ochranné známce Společenství umístili na své výrobky označení totožné s ochrannou známkou výrobce motorových vozidel, zapsanou mimo jiné pro takové výrobky, bez souhlasu tohoto výrobce s odůvodněním, že takové užití ochranné známky představuje jediný způsob opravy dotčeného vozidla s obnovením jeho původního vzhledu jako složeného výrobku.“ Pozornosti orgánů činných v trestním řízení by dále neměl ujít ani rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. 3. 2005 ve věci C-228/03 (The Gillette Company a Gillette Group Finland Oy v. LA-Laboratories Ltd Oy) týkající oprávněnosti užití ochranné známky. V tomto směru tak i s ohledem na ustálenou judikaturu Soudního dvora EU k ochranným známkám není možno dát obviněnému (v objektivní rovině) za pravdu, že pro rozlišení náhradních dílů bylo třeba na disky umisťovat středové krytky s unijními ochrannými známkami. Nepochybně totiž bylo možno označit balení disků i jinak, bez souhlasu výrobce obviněný neměl oprávnění užívat tzv. loga automobilek na středových krytkách. Podobný režim ovšem vyplývá i z národní úpravy obsažené v § 8 ZOZ, jejíž porušení bylo obviněnému vytýkáno, a ten pak není prolomen ani ustanovením § 10 odst. 1 písm. c) ZOZ, jehož se obviněný dovolával, a to ve své podstatě z důvodu obdobné argumentace, jaká byla užita shora pro tzv. unijní ochranné známky.

58. Otázkou zavinění ve vztahu k takovému porušení je však třeba se dále zabývat. K tomu lze především odkázat i na výše uvedené k průmyslovým vzorům, protože obdobně to platí i ve vztahu k trestnému činu podle § 268 tr. zákoníku. Z již shora zmíněného rozhodnutí pod č. [38/2011-I](#). Sb. rozh. tr. vyplývají poměrně přísné požadavky i na vyličení subjektivní stránky skutkové podstaty v popisu skutku, v němž musí být obsaženy i skutkové okolnosti, z nichž vyplývá úmyslné zavinění obviněného. Především musí být z popisu skutku ve vztahu k úmyslnému zavinění zřejmé, že obviněný věděl o neoprávněném označení výrobků nebo služeb, které dovezl, vyvezl nebo uvedl do oběhu, a že byl alespoň srozuměn s neoprávněným zásahem do práv vlastníka dotčené ochranné známky; samotné konstatování rozporu jednání obviněného s ustanovením § 8 ZOZ přitom nestačí k vyjádření úmyslného zavinění. Nejvyšší soud nemá důvod ani v tomto trestním řízení jakkoliv se odchýlovat od své vlastní dřívější judikatury, proto může odkázat na uvedené závěry. V případě, že by se obviněný spoléhal na odborné rady jiného, lze odkázat jak na odbornou literaturu (viz např. PÚRY, F., RICHTER, M. Spolehnutí se na správnost odborné rady a její nesprávné poskytnutí z

hlediska trestní odpovědnosti. Bulletin advokacie, č. 10/2018, s. 18), tak i judikaturu (viz přiměřeně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. [5 Tdo 848/2010](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2014, sp. zn. [6 Tdo 1112/2014](#)), z nichž lze dovodit, že u osob spoléhajících se na odbornou radu, a to dokonce i v oblasti práva, aniž by zde byly nějaké konkrétní okolnosti, z nichž by bylo možno usuzovat na nesprávnost takových rad, nelze zpravidla dovodit úmyslné zavinění. Tím vším se ovšem budou muset dále zabývat orgány činné v trestním řízení, zjistí-li, že obviněný skutečně neoprávněně způsobem popsaným v § 268 odst. 1 tr. zákoníku zasáhl do práv jiných k ochranným známkám.

59. Podobně i v tomto případě lze rozhodnutím soudů nižších stupňů vytknout, že se vůbec nijak nezabývaly okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby v podobě „značného rozsahu“, kterou shledaly za naplněnou, ač tomu vůbec neodpovídají skutková zjištění koncentrovaná v popisu skutku. I v tomto případě také zcela chybí odůvodnění užití právní kvalifikace. K tomu lze přiměřeně odkázat na výtky učiněné shora k použití okolností zvláště přitěžujících uvedených v § 269 odst. 2 písm. a) a c) tr. zákoníku.

60. Proto zde platí, že teprve po zjištění, že byly jednáním obviněného naplněny všechny formální znaky trestného činu uvedeného v § 268 odst. 1 tr. zákoníku, je třeba se zabývat principem subsidiarity trestní represe a ultima ratio ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku (viz přiměřeně pasáž uvedenou shora).

e) K některým procesním vadám

61. Obviněnému je ovšem třeba dát za pravdu i v tom, že se orgány dosud činné v trestním řízení dopustily celé řady procesních pochybení, která by sice sama o sobě formálně neodpovídala žádnému z dovolacích důvodů uvedených v § 265b tr. ř., přesto bylo třeba na ně reagovat. S ohledem na zrušení rozhodnutí soudů nižších stupňů a vrácení věci státnímu zástupci k dalšímu řízení se nelze nevyjádřit k těmto námitkám, protože velká část procesních vad pochází právě z nezákonně vedeného přípravného řízení, na což nesprávně nereagovaly ani soudy nižších stupňů, které samy měly věc vrátit k došetření. Řadu těchto procesních vad přitom zmínil Nejvyšší soud již shora.

62. Především stejnými vadami, jaké byly vytýkány rozsudku soudu prvního stupně, pokud jde o jeho výrokovou část, trpí i podaná obžaloba a jí předcházející usnesení o zahájení trestního stíhání. Jde zejména o naprosto chybějící označení nehmotných právních statků, do nichž měl obviněný svým jednáním zasáhnout, jakož i způsobu, jakým tak měl učinit (především pokud jde o označení konkrétních disků či krytek, kterými měl zasáhnout do konkrétních průmyslových práv a práv k ochranným známkám). Jde přitom v řízení pro trestné činy podle § 268 a § 269 tr. zákoníku o naprosto kruciólní otázku, zasažené příslušné nehmotné statky, tj. v tomto případě ochranné známky a průmyslové vzory, by měly být jednoznačně identifikovány již v popisu skutku, a to zpravidla označením příslušného úřadu, u něhož jsou evidovány, číselným označením, pod nímž jsou evidovány, případně dalšími údaji tak, aby je nebylo možno zaměnit s jinými nehmotnými právními statky, stejně tak musejí být jednoznačně identifikovány i ty konkrétní hmotné předměty (disky a středové krytky kol), jimiž mělo být zasaženo do uvedených konkrétních průmyslových práv. Pokud by šlo o velmi rozsáhlý katalog těchto nehmotných předmětů útoku a konkrétních věcí, který by neúměrně zatěžoval výrokovou část rozhodnutí, lze připustit i vytvoření seznamu, který by byl zařazen do spisového materiálu a v němž by byly tyto údaje bezvadně uvedeny, přičemž ve výroku rozhodnutí by se uvedl jen odkaz na takový seznam obsažený v trestním spise a zasažené právní statky spolu se způsobem zásahu do nich by byly identifikovány jen souhrnným popisem (viz k tomu podobně k odkazu u souboru audiovizuálních děl v případě trestného činu podle § 270 tr. zákoníku usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 3. 2014, sp. zn. [5 Tdo 120/2014](#), případně usnesení ze dne 18. 3. 2020, sp. zn. [5 Tdo 117/2020](#)). V každém případě ovšem musí být obviněný, aby bylo zachováno jeho právo na obhajobu a na spravedlivý proces, seznámen s takovým seznamem, který může být

případně následně součástí odůvodnění rozhodnutí, zároveň je třeba mu umožnit bránit se jednotlivým položkám. Vždy však musí být jednoznačně identifikován zasažený právní statek. Zjištění, o jaké nehmotné právní statky jde a u kterého úřadu jsou zapsané, také následně umožní orgánům činným v trestním řízení zabývat se tím, která právní úprava a proč se na ně vztahuje, a to se všemi důsledky shora uvedenými.

63. Nejvyšší soud dále také upozorňuje, že celé přípravné řízení i následné řízení před soudy nižších stupňů je zcela kontaminováno tím, že dosud učiněná (byť nedostatečná) skutková zjištění jsou založena na důkazech vyplývajících z důkazních prostředků trpících zcela zásadními procesními vadami, pro které je třeba je považovat za nezákonné a absolutně neúčinné. V dalším průběhu trestního řízení bude třeba tyto vady postupu napravit tak, že budou opatřeny důkazní prostředky nové, nezatížené těmito dále vytknutými vadami.

64. Není totiž možné stavět odsouzení obviněného na odborných vyjádřeních, která podávají přímo poškozené obchodní společnosti, popřípadě jejich zaměstnanci. Stejně tak nelze vycházet při posuzování právních otázek z výpovědí svědků, kteří vůbec nemají být dotazováni na takové okolnosti, jak se stalo v této věci v hlavním líčení před soudem prvního stupně, kde např. svědek M. Č. převážně podával právní výklad, a nikoli svědeckou výpověď o tom, co svými smysly vnímal. V tomto směru se pro orgány činné v trestním řízení musí vždy uplatnit zásada *iura novit curia* (soud zná právo), která obdobně platí i pro jiné orgány činné v trestním řízení (policejní orgán a státního zástupce).

65. Především je však třeba vytknout již státnímu zástupci a policejnímu orgánu, že v dané věci fungovaly téměř jako servisní organizace poškozených obchodních společností, z jejichž popudu došlo k trestnímu stíhání, přibíraly zaměstnance poškozených obchodních společností k domovním prohlídkám a prohlídkám jiných prostor jako nezúčastněné osoby, přibíraly je jako odborné konzultanty, žádaly si od nich odborná vyjádření, ač šlo o zástupce strany trestního řízení a přestože zjevně nebyli neustrannými a nezávislými odborníky, naopak měli zcela jednoznačný zájem na výsledku trestního řízení. Tím došlo především k porušení § 105 odst. 2 tr. ř. in fine, protože k podání odborného vyjádření byla přibrána osoba, která pro svůj poměr k věci a k jedné ze stran trestního řízení (poškozené) byla zjevně podjatá. Přitom i na osoby podávající odborné vyjádření se přiměřeně užití pravidla o vyloučení znalců (viz k tomu více ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1574). K závěru, že znalecký posudek nesmí podat znalec, jestliže lze mít pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo k jejich zástupcům pochybnosti o jeho nepodjatosti, a že určitá okolnost (např. výše majetkové škody) nemůže být prokázána znaleckým posudkem znalce, jenž je zaměstnancem poškozeného, u něhož by mohly vzniknout pochybnosti o jeho nepodjatosti, dospěl Nejvyšší soud již ve svém rozsudku ze dne 3. 5. 2000, sp. zn. 9 Tz 85/2000. Podobný právní názor vyslovil i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. [II. ÚS 35/03](#), publikovaném ve svazku 30 pod č. 102 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu, v němž rozšířil důvod pro vyloučení znalce pro pochybnost o nepodjatosti i na případy, kdy strana řízení a znalec mají stejného zaměstnavatele.

66. Podobně taková osoba nemůže být ani konzultantem podle § 157 odst. 3 tr. ř., neboť i na něj se přiměřeně užití ustanovení o vyloučení použitelné na znalce a tlumočníky (podrobněji k vyloučení konzultanta viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1923). Konzultant nemůže být zaměstnancem poškozeného, protože v takovém případě by výsledky jeho součinnosti s orgány činnými v trestním řízení v dané věci, a tím i celé výsledky trestního řízení, bylo možno zpochybnit z hlediska objektivnosti postupu orgánů činných v trestním řízení.

67. Přitom je třeba uvést, že doposud nebyly tyto vady přípravného řízení nijak napraveny, ač na to obviněný opakovaně poukazoval, dokonce mu ve svém zrušovacím usnesení v jednom případě dal za

pravdu i odvolací soud, pak však zcela pominul, že v následujícím řízení nebyly tyto vady nijak odstraněny a že odsouzení nebylo podloženo procesně bezvadnými důkazy (jediný nově opatřený znalecký posudek, který řešil zcela banální otázku, k níž nebylo vůbec třeba znalce přibírat, byl vlastně výlučně ve prospěch obviněného). Nápravu vady spočívající v tom, že znalecký posudek podal podjatý znalec, resp. obdobně odborné vyjádření podala podjatá osoba, lze napravit jediné tak, že bude přibrán nový znalec, resp. bude opatřeno odborné vyjádření od jiné osoby – viz k tomu rozhodnutí pod č. [4/2002-III](#). Sb. rozh. tr. Bude třeba zopakovat i ty úkony přípravného řízení, u nichž je zpochybněna jejich objektivita s ohledem na postup pod vlivem rad vyloučeného konzultanta, bude-li to možné.

V.

Závěrečné shrnutí

68. Nejvyšší soud v rámci své přezkumné činnosti zjistil, že došlo k chybnému a zcela nedostatečnému vymezení skutku, které mělo též za následek vady v právním posouzení, resp. v nemožnosti posoudit oprávněnost použité mimotrestní právní úpravy, proto nemůže obstát ani trestněprávní kvalifikace jednání kladeného obviněnému D. S. za vinu. Nejvyšší soud tedy k dovolání obviněného podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil jak napadené usnesení odvolacího soudu, tak i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně, zároveň zrušil i všechna rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud zrušením pozbyla podkladu. Protože vady popisu skutku vyplývající z nedostatečných skutkových zjištění spolu s vadami důkazních prostředků stěžejních pro rozhodnutí ve věci, znamenajícími jejich absolutní neúčinnost, mají svůj původ již v přípravném řízení, bylo třeba podle § 265l odst. 1 tr. ř. výjimečně přikázat věc k novému projednání a rozhodnutí státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Třebíči.

69. S ohledem na výše uvedený rozbor je zřejmé, že trestní stíhání obviněného je zatíženo od svého samého počátku vadami, pro které jeho odsouzení nemohlo obstát. Tyto vady byly shledány i v podané obžalobě státního zástupce, jakož i v usnesení o zahájení trestního stíhání. Skutek kladený obviněnému za vinu je zcela nedostatečně vymezen, není zřejmé, které právní statky měl obviněný svým jednáním zasáhnout, jaký subjektivní vztah k takovému porušení měl obviněný, jaká právní úprava se na případně zasažené právní statky vztahuje. Tyto vady je třeba napravit již v přípravném řízení. Bude také třeba obstarat namísto procesně nepoužitelných důkazů jiné, které nebudou trpět těmito vadami.